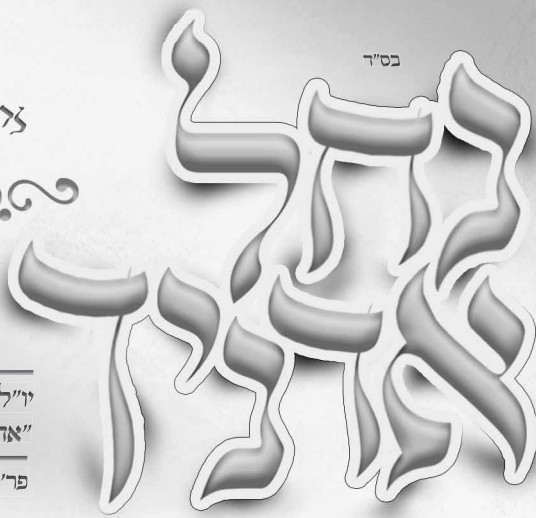

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' בשלח - שירה תשפ"ה + גליון רצ"ב

נחל קדומים

מעין נובע במשנת כ"ק מרן רבו"ק זי"ע

פרשת המן

ענין פרשת המן למדנו מרבנותינו הקדושים שהוא ענין נצחי, וכל השפע בכל הדורות הוא בשורש השפע שנשפע לישראל במדבר על ידי המן, והפליגו בחז"ל ובפוסקים גודל מעלת אמירת פרשת המן, המסוגל לשפע פרנסה.

ומדברי הרה"ק המאור עינים (אחתני) נתבאר שאחר קריעת ים סוף הזכנו בני ישראל כל כך, עד שיוכלו לקבל חיות העליון בלי שום לבוש, מחמת הזדככות חומרם הגשמי, כי השפע נשפע מלמעלה כפי עובי המקבלים ודקותן, והחיות הבא מלמעלה נמשך ע"י הדיבור שנקבע בפה האדם כנודע, לכן תיכף אחר קריעת ים סוף נאמר להם פרשת המן, "ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו", שכל אחד יקבל החיות העליון בלי שום לבוש, רק לחם אבירים אכל איש, ועל ידי מה יהיה המשכה, דבר יום ביומו, רצה לומר ע"י הדיבורים שמדברים מידי יום ביומו בדיבורי האמת והתורה.

ואחר שחטאו ישראל וירד ממדרגתם, אמר השם ית' אל משה, "קח צנצנת אחת ותן וגו' והנח אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם", רצה לומר כי לדורות הבאים שנתעבה חומריותם, עד שלא יוכלו לקבל החיות כי אם על ידי כלי, צריך להתלבש בכלי הנשמי כפי המקבלים, וזהו "קח צנצנת", רצה לומר כלי, "ותן שם מלא העומר מן", רצה לומר מן החיות נתלבש בתוך הכלי שהוא הצנצנת, וכן היום יש גם כן קריעת ים סוף ואח"כ בא המן, כי בכל יום אנו אומרים שירת הים, וצריך לצייר בדעתו כאילו אומר השירה בים כבאותו פעם, ונעשה באמת למעלה בחינת קריעת ים סוף, כנודע כשאומרם ככוונה שלימה כאמור בזוהר הקדוש מזה, ואח"כ מקבל החיות כאמור כל אחד לפי בחינתו לכן כתב השלחן ערוך טוב לומר פרשת המן בכל יום למען ידע כי פרנסתו באה בהשגחה עליונה והבן. ע"כ תודה"ק.

ורביה"ק הנחל יצחק בפרשתנו ג"כ מפליג בענין פרשת המן שהעיקר הוא האמונה שהבורא ב"ה הוא זן ומפרנס לכל מקריני ראמים עד ביצי כנים. חל"ק: "פרשת המן הוא פרשת האמונה, ויסוד האמונה הוא שלא כל המרבה בעסק ההשתדלות מצליח, רק ברכת ד' היא תעשירי. והשתדלות צריך לעשות רק כדי לצאת חובת "וברכך ד' אלוהיך בכל אשר תעשה" (דברים ט' ט') אבל רובי ההשתדלות אינו מועיל כלל, המרבה והממעיט לא החסיר, רק כפי המזומן לו מן השמים זה עלה בחלקו. ע"כ לשון קדשו.

ידוע שהרה"ק ר' מנחם מנדל מרימנוב זי"ע"א במשך עשרים ושנים שנה היה דורש מדי שבת בשבתו תורה על פרשת המן, והיה שפע גדול בעולם עם פרנסות בריחו וכל טוב. וההשפעה היתה כ"כ גדולה עד כדי כך שמלאכים היו יורדים מן השמים והתדמו לאכרים גוים ובאו לקנות מהיהודים, עד

כדי כך היה ההשפעה גדולה בזכות אמירת התורה על פרשת המן של רבנו הק' מרימנוב זי"ע"א.

ובשם הרה"ק ר' פנחס מקאריץ מובא בזה"ל שהשפעה קיימת אינו בטל מן העולם, אפילו אם חוטאים בני אדם חס ושלום, כי הקב"ה ממציא מזון אפילו לרשעים. והראיה, כשהיה ישראל במדבר חוטאים כמה פעמים, ואף על פי כן לא נמנע המן מלידור מפני זה, ועל כן יש לומר בכל יום פרשת המן, להורות לנו זה שהשפעה קיימת אינו נמנע ובטל מן העולם. עכ"ל.

הנני רגיל לספר כי פעם אחת בסעודה שלישית הגיד רבי מאיר הגדול דברי מוסר לתלמידיו שיעסקו בתורה ויבטחו בה' ואל ידאגו שיחסר להם מזונם מפני כך ותוך כדי דיבור עמהם הוציא להם את צנצנת המן אשר הקב"ה צוה למשה להניחו למשמרת לדורות, ואמר להם: ראו במה תתפרנסו אם תעסקו בתורה וכמו שכתוב בפרשת בשלח ויאמר משה אל אהרן קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם. ופרש"י הק' לדורותיכם בימי ירמיהו כשהיה ירמיהו מוכיחם למה אין אתם עוסקים בתורה והם אומרים נניח מלאכתנו ונעסוק בתורה, מהיכן נתפרנס, הוציא להם צנצנת המן אמר להם ירמיהו הדור אתם, ראו דבר ה' שמעו לא נאמר אלא ראו בזה נתפרנסו אבותיכם הרבה שלוחין יש לו למקום להכין מזון ליראיו. עכ"ל. צנצנת זו עצמה הוציא גם רבי מאיר הגדול בימיו לעיני תלמידיו כמו שעשה ירמיהו בימיו כדי שתתחזק כח אמונתם שאם יעסקו בתורה ויבטחו בה' לא יחסר להם דבר. ואפשר להבין כי כאשר התלמידים ראו את זאת במו עיניהם לא דאגו עוד שום דאגה לפרנסת וצרכי גופם כי אם לפרנסת נפשם דאגו היאך להתקרב אל ה' ולהתעלות בתורת ה' ובעבודתו בזה קמו מחשבתם יומם ולילה.

(עבודת עבודה - להרה"ק מטאהש זצוק"ל)

ונסיים בלשון רבינו הנחל יצחק בפרשתנו: "פרשה זו יש בה סגולות עצומות, והקריאה מעורר את כל הישועות שהיו לישראל בעת ההוא, ומעורר בחינת "ויאמינו בד' ובמשה עבדו", אמונה תמימה בהבורא ברוך הוא ובעבדיו. ויש לנו עתה פרשת המן, שקריאתו מעורר שפע מזונא דאיא מסטרא דקדושה, וכאשר המזון בא מסטרא דקדושה ממילא מסוגל הדבר להיות גם האכילה בקדושה, ואז הדם הנוצר מאכילה הוא זך וטהור, וכאשר הוא בא אל המח הוא מביא לאדם מחשבות קדושות ודבקות הבו"ה, כן יעזרונו הש"ת להיות כלים לקבל השפע, להיות כלי מחזיק ברכה, שהברכה תתקיים בנו לנצח, אמן כן יהי רצון. עכ"ל"ק.

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של
הנה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

"אז ישיר משה ובני ישראל"

שגב קדושת ומעלת 'שבת שירה'

שבת זו פועל שינוי באדם

מובא בספר רמתיים צופים על התנא דבי אליהו (פס"א זוטא אות ז') בשם החידושי הרי"ם שכידוע היה חוקד בשבת שירה בקבלת שבת בשמחה רבה בשונה מכל שבתות השנה. ואמר שהסיבה ששבת קודש פר' בשלח נקראת על שם הקריאה של השבת - 'שבת שירה', ולא מצינו ששבת פר' בא נקראת שבת יציאת מצרים, ושבת פר' יתרו לא נקראת בפי כל 'שבת קבלת התורה'.

וביאר שכיון שרואים שבתורה עצמה יש שינוי בכתיבת השירה, שהיא כתובה אריח על גבי לבנה כדאיתא במגילה ט"ז ע"ב, ואם בגוף התורה מצינו שינוי, אל"כ ג"כ גם בגופו של יהודי שאחיותו בהתורה הק' נעשה שינוי בשבת זו, ובפועל יכול יהודי להתחדש ולשנות טבעו לטובה בשבת קודש זו. וכמליצת האמרי חיים זי"ע בהא דאמרי אנשי ומאחלים 'שילך הכל כשורה', שיהיה כמו השירה שכוללת הכל.

נתעורר ההשפעה בכל שנה בקריאה זו

ובסוף ספר נהר שלום להרה"ק מקאלושי זי"ע (ליקוטים עמוד פא) כתב וראה עוד בספר דברי אמת להרבי מלובלין זי"ע, פר' תרומה אז ישיר משה וגו' (שמות טו, א). שבאותיות אז ישיר משה רמזו שפעמיים בשנה מתעוררים אותם השפעות עצומות שנפעלו בקרי"ס ובשירת הים. ש'אז' ר"ת 'אלף זיין, אלף' - לשון לימוד כאשר לומדים בתורה קריאת פ' בשלח, וזיין רמז על שביעי של פסח. שבשני זמנים אלו מתעורר מחדש ענין השירה של מרע"ה ובנ"י. וזה פירוש אמרם ז"ל (שבת נא) "וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר" וכו', פירוש, בעלי השיר הם משה ואהרן ומרים וכל הדור דעה, בכל שנה ושנה באלו שתי הזמנים הנה"ל שקוראים את השירה, הם יוצאים מגן עדן העליון בשיר, ונמשכין לזה העולם בשיר, "ומזין עליהם", פירוש, שממשיכין ההשפעות ומזנונות על הממשיכים אותם, "וטובלין במקומן", פירוש, בעת שהולכין חזרה למקומן, צריכים טבילה בנהר דינוה.

ובספה"ק מגן אברהם להרה"ק מטרסק זי"ע כתוב דברים נוראים אודות מעלת השירה בזמן קריאת התורה זי"ל: "כשכמו שאז בעת השירה עלה ונתעלה עד כתר עליון וכמו כן בכל שנה ושנה בעת שקוראים השירה נתגלה הכתר מלכות, וכשהמלך מעטר עצמו בכתר מלכותו הוא נותן הנחה למדינות. ובפרט במלך מלכי המלכים הקב"ה שכשמעטר עצמו בכתר מלכותו בודאי יתן הנחה לישראל וימלא משאלות בני"י בכל השפעות טובות והברכות בכלל ופרט ברוחניות וגשמיות בני חיי ומזוני ורפואה בקרב בני"א", עכ"לשוה"ק.

וכן איתא בשפתי צדיק שכאשר מגיע שבת שירה מתעורר ניצוץ משירת הים שזכו אז בני"י להזדכך ולשיר שירה זו, ומתחבר עם הכח של שבת קודש שיש בו תמיד כח לשזור ולומר לפניו יתברך שמו, וכדאיתא בתוס' סנהדרין (לף דף ע"ה) שבכל יום משוררים החיות בכנף אחד מששה כנפיהם, ובשבת קודש שאין להם עוד כנף אומר להם הקב"ה מנכף הארץ זמירות שמענו (ישעיה' כו, טו) שיראל משוררים בשב"ק. וכידוע מהזהו"ק (ח"ב דף ק"ב ע"ב) שהכל נמצא בשירת הים ואפילו כל סודות הבריאה שבעבר ובעתיד כלולים בשירה קדושה זו, ואפילו כל מה שעתיד להיות ג"כ בימות המשיח. ודרגות בני"י בזמן השירה היו בבחינת נבואה ורוה"ק. והכל מתעורר בשבת שירה. וכן מובא במאור עינים. וכן היום יש גם כן קריעת ים סוף ואחר כך בא המן, וכן שאר כל הניסים והישועות שכתובות בפרשה הכל מתעורר המשך בעמוד ב' <<<

הים ראה וינוס"

צ"ל דרבי ישמעאל ס"ל דיש מוקדם ומאוחר בתורה ולכן דרש כלל ופרט. ולכן כתוב רבי ישמעאל אומר לפי שאין זה פשוט לנו"ע אלא למ"ד יש מוקדם ומאוחר בתורה. והנה רז"ל דרשו שעשה ישמעאל תשובה מדכתיב (בראשית כ"ה ט') "ויקברו אותו יצחק וישמעאל וגו'" הרי שהקדים את יצחק על פניו לפי שעשה תשובה. והנה זה נחא רק אם יש מוקדם ומאוחר בתורה, אבל אם אין מוקדם ומאוחר בתורה אין שום הוכחה מן הסדר. אכן מדס"ל התנא רבי ישמעאל דדרשין כלל ופרט וכו', ע"כ ס"ל דיש מוקדם ומאוחר בתורה, א"כ מוכח מזה הקדים הכתוב את יצחק לפני ישמעאל שעשה ישמעאל תשובה, א"כ שפיר נקרא שם התנא בשם רבי ישמעאל, עכ"ד פח"ח.

והוסיף ע"ז כ"ק אאזמו"ר זי"ע דענין יש מוקדם ומאוחר בתורה מרמז שע"י התורה אפשר להקדים את המאוחר כלומר דמה שאחר לעשות אפשר להקדים ע"י התעוררות תשובה ורחמים בנח התורה. וזהו הרמז בשלש עשרה מידות שהתורה נדרשת בהם שהם כנגד י"ג מכלין דרחמי, שע"י שבמידת כלל ופרט וכו' אנו למדין שיש מוקדם ומאוחר בתורה ממילא שייך לחזור בתשובה ולהקדים את המאוחר ע"י כח התורה ויתעוררו רחמים וחסדים עלינו ועל כל ישראל, עכ"ד ק.

ובזה נראה בס"ד לבאר דברי המדרש "הים ראה וינוס" מה ראה ברייתא דרבי ישמעאל ראה, הדנה "ראה" הוא ענין התבוננות שהים ה' לו התבוננות בברייתא דרבי ישמעאל עד שהחליט להתבקע בפני בני ישראל, הדנה באותה שעה ה' קטרוג גדול הללו עו"ז והללו וכו', אמנם ישראל חזרו בתשובה שמשכו ידיהם מע"ז ונתחרטו על מה שעשו. אלא שיש להתבונן האם מועילה תשובה קודם מתן תורה, שהרי **בבני יששכר** הביא כמ"פ בשם **הרמ"ע מפאנו** והחיד"א דק בישאל מועיל תשובה, לפי שאב שמחל על כבודו כבודו מחול וישראל נחשבים כבנים למקום, משא"כ אצל אומות העולם אין מועיל תשובה, וא"כ יתכן שלפני מתן תורה לא ה' מועיל תשובה ואין לו להיבקע בפני ישראל, אכן מהברייתא דרבי ישמעאל חזין דישמעאל עשה תשובה והועילה לו, א"כ מוכח דמועיל תשובה לפני מתן תורה.

ויתבאר עמ"ש הגר"י ענגל זצ"ל בספר **בית האוצר** לפמ"ש **התוס'** בנדה דהא דאתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם (בבא מציעא ק"ד) נאמר רק לאחר מתן תורה, ולפני מתן תורה היו גם קבר עכו"ם מטמאין באהל, ולכן אשתו של לוט לולא ה' דינה כמלח היתה מטמא באהל ע"ש. וביאר שם דרך בשעת מתן תורה נעשה הביור בין ישראל לעמים ונתגלה שרק ישראל קרויים אדם, אבל לפני מתן תורה היו הכל בבחינה אחת. ולפ"ז שפיר הועילה תשובה בישמעאל וכן להבדיל לישראל לפני מתן תורה, ועפ"י התבוננות זו בברייתא דרבי ישמעאל שפיר צריך הים להיבקע.

אלא שמאידך גיסא מבואר בספה"ק דמה שהיו ישראל יראים שמא כשם שהם יוצאים מצד זה כך גם מצרים יוצאים מצד אחר עד שראו את מצרים מת על שפת הים, לפי שהיו ישראל נשברי לבב וידעו שחטאו בע"ז אלא שהועילה להם תשובה, והרי גם מצרים אמרו "אנוסה מפני ישראל כי ד' נלחם להם במצרים" ויתכן שגם הם הרהרו בתשובה ונתקבלה תשובתם דמה נשתנו אלו מאלו, ולכן היו יראים שמא יצאו מצרים מצד אחר ויתכן שגם הים ה' מתבונן בזה מדוע יתבקע רק בפני ישראל מאחר שקודם מתן תורה מועיל תשובה גם לאוה"ע.

אכן י"ל דמאידך שאל ישראל מחשבה טובה נחשבת כמעשה וישראל יצאו למצרים על מנת לעבוד את ד' על הר סיני, נמצא שנבחרו להיות בניו למקום כבוד במצרים וכבר שם נאמר עליהם בני בכורי ישראל, וא"כ כבר נעשה הביור שישאל **הם בניו ומועיל בהם תשובה**, ואוה"ע שאין להם דין בניו אין מועילה להם תשובה, **ודבר זה נלמד ג"כ מברייתא דרבי ישמעאל** **שממש נלמד דיש מוקדם ומאוחר בתורה**, וכרמז אאזמו"ר שע"י התורה מועילה תשובה להקדים את מה שאחרו כמשנ"ת, וממילא יש לו להים להיבקע רק בפני ישראל.

בפרשת זכינו לקריעת ים סוף ולכל הגילויים הנלוים אל"י לשירת הים מתוך אמונה טהורה ולבארה של מרים ולפרשת המן. והנה איתא **במדרש פליאה** עה"פ "הים ראה וינוס" מה ראה ברייתא דרבי ישמעאל ראה, ובספה"ק נאמרו כמה וכמה דרכים לבאר מדרש זה ע"י בספה"ק **ישמח משה** בפרשתו ובעוד ספרי דרוש שביארו בכמה דרכים.

ונקדים בדרך צחות ומליצה בהקדם מעשה שה' אצל **הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע** שהגיע פעם אחת אל **הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע**, וידוע שדרכם של צדיקים אלו הייתה נסתרה בדברי צחות ומליצה שה' טמון בהם רזין דרזין, ואמר הרה"ק ר"ש מקאמינקא זי"ע שהגיע לראפשיץ ע"י שתי קל וחומר ושני גזירה שוה. בתחילת הנסיעה נפל אופן אחד מן העגלה אז אמרתי קל וחומר שהרי יש דרך לנסוע ע"י כלי רכב של שני גלגלים, א"כ כ"ש כשיש ג' אופנים. לאחר מכן נפל אופן נוסף אז אמרתי גזירה שוה לכלי רכב הנ"ל שיכולים להמשיך בנסיעה גם עם שני גלגלים והמשכתי בנסיעה. לאחר מכן נפל אופן נוסף אז אמרתי קל וחומר מ'שאלטין' הנוסע על השלג בלי גלגלים, כ"ש שאוכל לנסוע באופן אחד. וכשנפל האופן האחרון אמרתי גזירה שוה ל'שאלטין' הנ"ל ונסעתי בלי גלגלים. וכמוכן שאין לנו שום השגה בדברי חכמים וחיזותם.

ולפ"ז אמר יהודי אחד בדרך צחות שכאשר ראה הים את ה'ויסר את אופן מרכבותיו" שנפלו כל האופנים, נזכר בברייתא דרבי ישמעאל שיש שם קל וחומר וגזירה שוה, לענין היכולת של נסיעה בלי גלגלים. ואמרנו להוסיף בזה נופך שכאשר ראה הים את ישראל ולהבדיל את המצרים לעומתם, וה' אז קטרוג מה בין אלו לאלו הללו עובדי ע"ז והללו וכו'. והנה ההבדל המהותי בין יהודי לנכרי ניכר כאשר אין הכל הולך אצלו במישורים. שכאשר נופל אופן מעגלתו של יהודי הרי הוא אומר מילתא דבדירותא וממשיך לנסוע. ואפילו אם נופלים לו כל אופני מרכבתו הוא מתחזק באמונה ובשמחה וממשיך במרכבת חייו. לעומתו הגוי כשנופלים לו אופני מרכבתו הוא תיכף מתנהג בכבודות ובעצבות ומרה שחורה, וזהו לאות על ההבדל בין פנימיות היהודי לפנימיות הגוי. ושפיר ראה והבין זאת הים עפ"י ברייתא דרבי ישמעאל הנ"ל, וינוס מפני ישראל ואת מצרים טבע בים סוף.

ובספה"ק זכרון זאת מהרה"ק מלובלין זי"ע כתב על ברייתא דרבי ישמעאל, הדנה איתא שם את השלש עשרה מדות התורה נדרשת בהן, ואיתא בשם **המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע** דהן כנגד שלש עשרה מדות הרחמים, ועפ"י י"ל דע"י שממשיכים י"ג מידות עי"ז התורה נדרשת בהן, ולכא"ו כונתו שכשטוב לישראל ממילא יכולים ללמוד התורה כראוי. וביאר שם שיש לפרש הי"ג מדות לטובת ישראל ולחובת שונאי ישראל, קל וחומר היינו שיהי' קל לישראל וחומר לגויים, גזירה שוה היינו שלשונאי ישראל יהיו גזירות רעות ולישראל יהי' שוה לבטל מהם כל רעה, וכן שאר מידות הכתובות בברייתא. ולפ"ז יש לומר דכאשר ראה הים ברייתא דרבי ישמעאל הבין מזה שיש להיבקע בפני ישראל שסופן לדרוש את התורה, ועי"ז יתעוררו עליהם מדות הרחמים, משא"כ לגבי שונאי ישראל נרמז בברייתא שהוא שיש לדונם בכל חומר הדיון.

והנה בספה"ק **נחל יצחק** הביא **כ"ק אאזמו"ר זי"ע** בשם **הרבי ר' העשיל זי"ע** שאמר בילדותו כששאלו אותו מה הוא לומד וענה שלומד סידור, ביקשו ממנו שיאמר פלפול ע"י, ופתחו הסידור לנגדו ונפתח בברייתא דרבי ישמעאל, ויען ויאמר שיש לעורר ג' קושיות. א' כיצד נקרא התנא בשם רבי ישמעאל והרי קימ"ל ד"ש רשעים ירקב" ואין נקרא בשמו של רשע. ב' כתוב "רבי ישמעאל אומר" והרי זו ברייתא שאין עלי' חולקין ומדוע לא כתוב "אמר רבי ישמעאל" כמו שכתוב במימרא שאין עלי' חולקין. ג' כיצד דרש רבי ישמעאל כלל ופרט ופרט וכלל, והרי אם אין מוקדם ומאוחר בתורה הרי אין ללמוד כלל מסדר הכתובים, [באמת היא קושיית הגמרא (פסחים דף ט') ומחלק שם בין אם כתובים בענין אחד ובין מרוחקים זה מזה ע"ש וצ"ב]. ובע"כ

בשבת קדושה זו ע"י הקריאה מעורר הזמן. [ומובא בספר **מדרש בחידוש'** שעד היום הזה יכולים לראות את המקום של בקיעת הים, מקום שעברנו בתוך הים ביבשה. וכ"ק מרן **מהר"א מבעלזא זי"ע** אמר שכל מי שבא לשם על מנת לגר את ה' בברכה זו, יש לו סיוע משמים לראות את מקום בקיעת הנס ולברך את ה' על גודל הנס של קריעת ים סוף].

וכתב האמרי יוסף: קבלתי מרובתי אשר כל דבר ודבר הוא בסוד עולם שנה נפש כמ"ש בספר יצירה, והוא סוד הענין של השבנות אלו, והיינו שבת שירה וכן פרשת יתרו שקורין באמצע החורף, והיינו קריעת ים סוף כאשר האדם בא אל הים שנקרע לפני ישראל, יוכל להרגיש הארה של שביעי של פסח, שהוא הארה של קריעת ים סוף, והראיה לזה דהוראה מעברות הים צריך ליתן הודאה ושבח לפני המקום, וזה הוא בסוד עולם, וכאשר בא יום שביעי של פסח מרגיש ג"כ הארה נפלאה מזה והוא בסוד שנה, וכן כאשר קורין בתורה **פרשת בשלח** **יוכל להרגיש ג"כ הארה זו והוא בסוד נפש וכו'.** ושמעתי ממורי הקדוש זצלה"ה כי **בסוד הנפש שהוא ע"י התורה הוא גבוה יותר במעלה מן הזמן שהוא בשנה**, והבאתי ראיה לזה וכו' שהרי מפטירין בפרשת יתרו הפטרה שהיא יותר במעלה מההפטרה שמפטירין בשבועות.

ובספר אמרי אמת להרה"ק **רבי יהודה לייב אייגר מלובלין זי"ע** א כתב, מזה יצא לקרות שם שבת זה 'שבת שירה', כי עיקר קדושת השבת שנתגלה לכללות ישראל בפועל, הנה בעת אשר הכירו פועל ה' ומעשהו להם, ומלאו פיהם שירה, וזה היה כביכול עיקר הניחא לפניו יתברך.

ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל

ונסיים בדברי הגמ' בחגיגה (דף י"ד ע"ב) וכן בתוספתא (פ"ב ה"א) מסופר על ר' יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור ורבי אלעזר בן ערך מנהיג את החמור אחריו. וביקש רבא"ע מרבי"ז, רבי, שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה וכו'. ואח"כ ביקש רבא"ע לומר לפני רבי"ז מה ששמע ממנו במעשי מרכבה, והסיים רבי"ז. ויוד מהחמור ונתעטף בטליתו וישב על האבן תחת עץ הזית. [ומהרש"א כתב שהוא מרמז על מאור התורה], ושאל אותו רבא"ע: מדוע ירד מהחמור. א"ל רבי"ז, אפשר אתה דורש במעשי מרכבה ושכינה עמנו ומלאכי השרת מליין אותנו ואני ארכב על החמור. [ובמכילתא דרשב"י כא-א שריב"ז וכן מהחמור רק לאחר שכבר התחיל רבא"ע דרשתו - כיון שראה שהיתה האש מלהטת מכל סביביו ירד מעל החמור]. מיד פתח רבא"ע במעשה המרכבה ודרש, **וירדה אש מהשמים וסיבבה את כל האילנות שבשירה, ופתחו כל האילנות ואמרו שירה. ומלאך שנוצר מן האש שירדה מהשמים נענה ואמר, אלו הדברים שאמר רבא"ע הן הן מעשי המרכבה.** עמד רבי"ז ונשק את רבא"ע על ראשו ואמר, הורן ה' אלוקי ישראל שנתן בן לא"א שידוע להבין ולחקור ולדרוש במ"מ, אשרין א"א שראב"א יצא מחלצין.

וכאשר נאמרו הדברים לפני רבי יהושע בן חנניא, היה רבי"ח ור' יוסי הכהן מהלכים בדרך ואמרו, אף אנו נדרוש במעשה מרכבה. פתח ר' יהושע ודרש ואתו היום תקופת תמוז היה ונתקשרו השמים בעננים ונראתה כמין קשת בענן והיו מלאכי השרת מתקבצין ובאין לשמוע את דבריהם כמו שבנ"א מתקבצים לראות בדברים נפלאים של מיני שחוק שעושים לפני חתן וכלה וכו'.

ונבואה חשבון שכל הדברים המופלאים האלו היו כאשר עסקו במעשה מרכבה של הנביא יחזקאל ששם נאמר **"נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים"**. ואם דבור מאוחר של יותר מאלף שנה אחרי הנביא יחזקאל כשעוסקים בדבריו הקד' נעשה מצב של אש מלהטת וכו', א"כ נתאר לעצמנו מה היה שם כשהנביא יחזקאל בעצמו עסק במעשה המרכבה - לאיזה גילויים שמימיים והשגות זכה לקבל. **אבל כל זה עוד רחוק ממה שהיה בקריעת ים סוף, שהרי נאמר בחז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה הנביא יחזקאל.** וא"כ האם אפשר לתאר השגות לא של שפחה אלא של בת ישראל כמה ראתה והשיגה. וכמה היה יהודי פשוט יכול להשיג שם, וק"ו ב"ב של ק"י למה שזכר משה רבינו וכו' על הים לגילויים ולדרגות נבואה גבוהים ונוראים שלא היו בשום זמן אחד.

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

הבטיח שלא יתראה עם שמעון האם זה כולל לאחר מיתה

ראובן ושמעון היה ביניהם יכוח, וכדרכו של יכוח שללהב יוצאת, קפץ ראובן והבטיח שלעולם לא יבא יותר לשמעון, כעת שמעון מת, וראובן רוצה ללכת להלוויתו, שואל ראובן, האם זה נקרא שאני בא אליו ועובר על ההבטחה, או שמא כיון שכבר מת, זה כבר שמעון אחר [ולכאורה יש לזה ראייה מפורשת מפורשת בשלח].

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: איך הולכים בתפילין ביד שכותב בה, או ביד שעושה בה מלאכות, ואיך ינהג מי שעושה מלאכות בשתי ידי?

תשובה: מניחים את התפילין על יד החלשה יותר, ורוב האנשים שהימים היא היד החזקה יותר, צריכים להניח על יד השמאל שהיא החלשה, משום דכתיב 'והיו לאות על ידכה', ודרשין יד כהה דהיינו היד החלשה, וכן דרשו חז"ל דכתיב בפסוק 'וקשרתם', ולאחר מכן כתיב 'וכתבתם', ודרשין כמו שהכתיבה היא ביד ימין, גם הקשירה צריכה להיות ביד ימין, ואם הקשירה היא ביד ימין יוצא שאת התפילין צריך להניח ביד שמאל, אם הפך והניחם על היד החזקה לא יצא.

מי שידו החזקה הוא יד שמאל, וכל מלאכה הוא עושה בשמאל, ואפילו רק רוב מלאכתו הוא עושה שמאל, צריך להניח תפילין ביד ימין, ואם הניח תפילין בידו השמאלית לא יצא.

מי שעושה מלאכות ביד שמאל אבל כותב ביד ימין, או שכותב ביד ימין ושאר מלאכות עושה ביד שמאל, נחלקו בזה הפוסקים, ו"א שהיד שעושה בה רוב המלאכות היא העיקר, ויניח תפילין על היד השנייה. ו"א שהיד שכותב בה היא הימין, ומניח על היד השנייה שאינו כותב בה, דכתיב 'וכתבתם' סמוך 'וקשרתם', שקשירת התפילין תהיה ביד שכותב בה, ואם צריך לקשור ביד שכותב, ממילא התפילין צריכים להיות ביד השנייה. [שו"ע (סימן כ סו)].

השולט בשתי ידיו, כלומר שיכול לעשות את כל המלאכות באיזה יד שירצה, יניח תפילין על יד שמאל כמו רוב העולם, [שו"ע (שם)], ודוקא כאשר אין לו חילוק באיזה יד הוא עושה את המלאכה, אבל אם קל לו יותר לעשות את המלאכה ביד שמאל, אף שיכול גם לעשותה ביד ימין, אינו נקרא שולט בשתי ידיו, ויניח תפילין ביד ימין. [משנ"ב (ס"ק כה)].

להלכה מציונו בזה כמה דעות: א. דעת הרמ"א וכן נקטו רוב הפוסקים שהולכים אחר הכתיבה, והיד שהוא כותב בה היא היד החזקה, ב. דעת הגר"א שהעיקר שהיד שעושה בה רוב המלאכות היא העיקר, ואין תלי בכתיבה. ג. דעת הב"ח שתמיד הימין חשובה או מפני שעושה בה רוב מלאכות, או מפני שכותב בה. ד. בביתור הלכה (ד"ה והכי) כותב שאם כותב בימין, לכו"ע יניח בשמאלו, כי משמאלו גם עושה עוד כמה מלאכות ביד ימין, ולכן נקרא שולט בשתי ידיו. ה. בשערי תשובה הביא שעל פי קבלה תמיד צריך להניח על יד שמאל, גם אם עושה כל מלאכתו בשמאלו. וכן כתב בכף החיים (ס"ק לא) שדעת האר"י ז"ל וכל המקובלים, שמניחים רק בשמאל, וכתב, שאם הוא איטר גמור שעושה הכל ביד שמאל, יניח תפילין ביד ימין כמו ההלכה, אך לאחר התפילה יניח תפילין גם ביד שמאל בלא ברכה, אולם באופן שיש בזה מחלוקת הפוסקים, דעת המקובלים תכריע, ויניח ביד שמאל, והמחמיר ומניח גם בימין תבא עליו ברכה.

כשאדם מסתפק איזה יד היא היד החזקה שלו, הציע מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שילך לדרכו, ופתאום יאמרו לו להרים אבן ולזרוק [כמובן במקום שאין בזה סכנה ח"ו], וביד הזו שמרים את האבן בלי מחשבה וזרוק, היא היד החזקה שלו.

למעשה במקרה וכותב ביד אחת, ועושה מלאכות ביד השנייה, כיון שרבו הדעות, הכריעו פוסקי זמננו, שניח את התפילין ביד שאינו כותב בה, ולאחר התפילה, יניח על ידו השנייה, ואינו צריך להסיר את התפילין של ראש. [וכן נוהגים שרצים לצאת גם ידי דברי קבלה, שגם אם עושים הכל ביד שמאל, שניחו ביד ימין, ולאחר התפילה יניחו גם ביד שמאל].

"קידוש לבנה" (ב)

אלא לפני ברכה (שלה"ק), וי"א דהותר להסתכל עד אחר הברכה ואין לחשוש דזה דומה לקשת וכן הכריע השעה"צ.

סוף זמנה: איתא בגמ' (שם) עד מתי מברכין על החודש עד שתתמלא פגימתה. ונחלקו הפוסקים בזה. ו"א כיון שעברו ט"ו יום מה' מולד' מעת לעת שוב אין מברכין דלא שייך לברך 'מחדש חדשים' דכבר נושנת היא (שו"ע מ"ב), וי"א שאין לקדש אלא עד חצי של כ"ט ימים י"ב שעות ותשצ"ג חלקים מתתר"פ לשעה (ומן המוזכר בלוחות, - רמ"א). ולכתחילה יש לזהר מאוד בשיעור זה ובדיעבד שלא יכלו קודם אפשר לסמוך על שיטה א' (בה"א).

הנהגות בסדר קידוש לבנה: אמירת שלום עליכם: ויאמר לחבירו שלום עליכם (מסכת סופרים פ"ב ה"א) וחבירו משיבו עליכם השלום ואין עניית חבירו מעכבת (ולא נזכר במס' סופרים (להדא), טעמנו: או מטעם כיון שאמר תפל עליהם איתמה ופחד אומר לחבירו שלום עליך דלך יהיה שלום (משה משה הובא ב"א ומ"ב ולפ"י שראוי לאומרו דוקא לעומדים סמוכים לו), או מטעם שמחה שקיבלו פני השכינה (לבשו), או מטעם הקטרוג הראשון, שא"א לב' מלכים בכתר אחר אומרים שלום עליכם (א"ר), שזה דברי הקב"ה שמברך את ישראל (האיד"ל וזהו שמסיים במ"ס והולך לביתו שמח וטוב ולשיתנו אומרים את זה בסוף הסדר פיר"ח ס"ח פ"ג זה המקור מה שנוהגים לאלול זה לה בשמחה שיעור טוב וחדש טוב), והמקדש ביחיד יאמר לעומדים אצלו אף שלא קידשו עמו (לקט ידושי). ואפשר לומר שלום עליכם ג"פ לאדם אחד (ס' זה השולחן מתגר"ש דביצחקי שאין מקור למה שאומרים לב' אנשים), אך המנהג לאומרו לב' אנשים.

עלינו לשבח: אחר קידוש לבנה נוהגים לומר עלינו לשבח (בה"ל) והמקדש ביחיד אין צריך לומר עלינו (חז"ל דיינים והנהגות משמו, וי"ל הטעם דעלינו אינו חלק מסדר קידוש לבנה אלא מנהג שהציבור אומרים), וטעם המנהג שלא יטעו ח"ו במה שאנו יוצאים נגד הלבנה שאנו נותנים כבוד ללבנה לכך אנו אומרים עלינו לשבח ומסיימים כי ד' הוא אלוקים וגו' אין עוד, ואנו יוצאים רק כדי לראות גבורות הקב"ה (בה"ל), או מטעם דיהושע תיקן עלינו ויהושע רומז ללבנה דפני יהושע כפני לבנה (שמי חגיגה להגרי"א אלגז), ואם לא הספיק לומר עלינו לשבח אחר מעריב עלינו דקידוש לבנה עולה לשניהם, (דכבר העיר הגרי"ש"א על אלה שאומרים עלינו אחר הברית בדבצע היה המנהג לעשות הברית בסוף התפילה לפני עלינו וזה"ל אחר קידוש לבנה), ויש לדון אם יודע שלא יספיק להשלים עלינו עד שיתחיל הצבור לומר 'טובים מאורות' אם מ"מ יאמר עלינו (דעלינו אין כי מקור כנ"ל והריקודין פשוטו מקורו מהרמ"א ראה להלן).

בדיקת הציצית: נוהגים לנער שולי הבגדים אחר קידוש לבנה לנער הקליפות שנתעוררו ע"י קטרוג הלבנה. (קיצור של"ה ר"ה, זה הטעם שנהגו לנער הבגדים אחר אמירת תשליך), ומה שנוהגים להוציא הציצית ולהפרידן משום שבקידוש לבנה אנו אומרים ויהי אור הלבנה כאור החמה ואז יהיו חייבים בציצית גם בלילה (הר צבי אור"ח ח"א סי' י"ב הליכות שלמה פט"ו הערה 32 בשם הגרי"א דיקסין), ויש לזהר מלהדקן אם שכח לומר אתה חוננתנו (בה"ל רצ"ו).

ריקודין: נוהגים לעשות ריקודין שמחה ושיירה בקדוש לבנה דוגמת שמחת נישואין (רמ"א סי' תכ"ו), ויש בו סוד גדול בדבר הקבלה וכולם הם עניני שמחת נישואין שהאשה חוזרת ומתקדשת לבעלה (שם), והמקום היחיד שמוצאים אנו שרינו הרמ"א משבח ריקודין הוא בקידוש לבנה (תשובות והנהגות בשם בעל התכנה), [ופשטותו כוונת הרמ"א לריקודין שאנו עושים אחר קידוש לבנה ומזמרים טובים מאורות וכו' (וכן נראה מהטעם ה"ז סי' תכ"ו סק"ג), ויש שרצו לומר דכוונת הרמ"א על מה שאומרים 'כשם שאני רוקד' (ס' לבנה בחידושי, כי ראינו בהרבה מקומות וכן כמה גדולים לא נהגו בזה ויע"ש)].

ליל שבת: אין מקדשין הלבנה בליל שבת [הוטעם או ע"פ סוד (מ"א מקורו מרדכי"ז שכתב הנל"ד כי בליל שבתנו אנו מקבילין פני המקדש קידוש היום והוא זיווג ולאו אורח ארעא להקביל פני השכינה באותו שעה), או מטעם דאין תחומין למעלה מעשרה והמקדש הלבנה כאילו יוצא חוץ מהתחום (מהר"ל דכ"מ והרבה דחו טעם זה יענין ברשב"א ח"ד סמ"ח), או מטעם דאין מעריבין שמחה בשמחה (פ"ה), או מטעם שהחמירו שמא יבואו לרקוד (שעה"צ), ומ"מ אם יארוע שהגיע ליל שבת ויש חשש שיחמיץ המצווה כגון שהוא ליל האחרון, מותר לקדש, ולא יאמר אלא הברכה ולא התחינו. ונחלקו הפוסקים אם יש שהות לקדש במצו"ש ולאחר מכן יעבור הזמן (שם"ט), ולהלכה יש להקל (הכרעת העדה"ש יע"ש)].

ברכה ברוב עם: מצווה לברך עליה בעשרה משום ברוב עם הדת מלך ונאמר ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם (ונפרט בקידוש לבנה יותר ממצווה דהוי כהקבלת פני השכינה), ואם אין לו עשרה מברך עליה בשלשה (ח"א דאף זה נחשב כרוב עם), ומדינא יכול לברך אפי' ביחיד (דאין זה מהדברים שנתנו מגילה כ"ג דאין נעשין בנחות מעשרה).

המתנה למוצ"ש במנין: אם משער שלמוצ"ש יהיה לו מנין ישהנה לברך במוצ"ש, דזה עדיף, אא"כ הזמן חורף ויש עננים ויש חשש שיחמיץ המצווה, והכל לפי הענין (בה"ל), ואם יש לו עתה שלשה י"א שאין צריך להמתין כלל למוצ"ש דאף ג' הוי ברוב עם (בה"ל ע"פ הח"א). וי"א דאף בזה ימתין (מקור חיים חז"ל יע"ש).

הקדמת ק"ש ותפילה לקדוש הלבנה: תפילת ערבית קודמת לקדוש לבנה משום תדיר ומקור, לכן המגיע לביהכ"ס ע"מ להתפלל ערבית ומצא ציבור שמקדשין הלבנה אסור לו להקדים קידוש לבנה לערבית וק"ש, אא"כ יש חשש שלא יהיה לו ציבור, וכ"ש כשמפסיד לגמרי (נב"י ססמ"א), אך אם אינו עומד להתפלל עתה יש להקל.

קטנים: מחנכים הקטנים לברכה זו (יע"ש). [ובה"ג כתב דתלוי מחר רש"י ותוס' לגבי ק"ש ולפי רש"י אין זה אלא הנהגה לכתחילה]. קטן שידגיל: קטן שידגיל בחודש זה, ימתין מלבדך עליה עד שידגיל אם הוא בתוך זמן הראוי לברכה.

נשים: נשים פטורות (א) מטעם שזה מצווה שהזמן גרמא, מ"א וזכר הארכי בחיזוק זה בחכמת שלמה, מהר"ל דיקסין ואכמלה"ל, א) מטעם כל כבודה בת מלך פנימה (מנח"ע), או מטעם דאין מקדשין אלא בשמחה והאשה שרויה תמיד באבל (שנ"א), ואף לא נהגו לברך מפני שפגם הלבנה גרמה האשה הראשונה (שלה"ק).

הנהגות בשעת ברכה: מקום הקידוש: אין מקדשין את הלבנה תחת גג כי אם תחת כיפת השמיים. (כיון שמקבל פני השכינה וזמן היציא לקראת רבו שיוצא מרשותו (מטה משנה), [יכול לברך במרפסת פתוחה שאינה מקורה בביתו ואצ"ל שיכול לעלות על הגג ולברך]. ואין זה לעיכובא ואם יש חשש שהמקום בחוץ אינו רחוק כדן מאשפה, או שיש לו מיחוש יברך כנגד חלון הפתוח, אך יזהר שלא להסתכל לאשפה (מ"א).

מקום שאינו נקי: צריך לזהר מאוד בעת קידוש לבנה בחוץ שלא יהיו שם חלוליות ביוב כמלא עיניו או שאשפה או צואה וחיתולים זרוקים וצינורות ב"וב (ואף בצינורות פלסטיק המחמיר תע"ב).

ברכה מעומד: צריך לברך בעמידה כיון שמקבל פני השכינה או מטעם דהוי כעדות על חידוש העולם (רבינו מנחם), ואם א"א מותר לסמוך (בה"ל), ואם א"א מותר אף בשיבה כשמו"ע, ובדיעבד יצא בכל אופן.

הסתכלות בשעת ברכה: תולה עיניו כנגדה מבט עליה קודם ומברך (מסכת סופרים), ו"א שאין להסתכל

לכו נרננה' ככל זאת

הוד של קדושה הווגש בביהמ"ד בסאסוב. זה עתה סיימו את תפילת המנחה של ערש"ק, כאשר בקול גדול ולא יסף העלה הרה"ק רבי משה לייב עמו את קהל המתפללים טפח וטפחיים מע"ג קרקע, בתפילת המנחה המקודשת לקראת שבת מלכתא. והנה מתכוננים בדחילו ורחמינו לגשת ל'קבלת שבת'.

לפתע נשמעו מבחוץ זעקות שבר איומות ונוראות מפלחות כל לב. הצדיק שחש שיהודי במצוקה לא איבד זמן וכחץ מקשת אף החוצה לראות במה אפשר לסייע לבר ישראל. ואז ראו עיניו מראה נורא. ברחוב דהרה מרכבה רתומה לשני אבירים, בתוכה ישבו להם מעדנות פריץ ופריצה יחד עם בנם הקטן, ומאחורי המרכבה היה קשור יהודי בחבלים עבותים, מנסה בשארית כוחותיו לרדוף אחר דהרת הסוסים, והנה הוא כושל ונופל וגופו נגרר אחר המרכבה וכל עצמותיו משתברות.

הצדיק מיהר ועמד על השביל חוסם בגופו את המרכבה שעצרה בצניפות סוס ושיריות שוט. "שלום עליך אדוני" - קידם הצדיק את פני הפריץ בפולנית צחה. הפריץ בראותו איש הדור ורהוט עומד מולו נעמד בכבוד לשמוע את דבריו. "מה פשר היהודי הקשור מאחורי המרכבה?" שאל הצדיק בתמימה. "אהה" - נענה הפריץ בחיוך מושע. "זה ה'מושקע' שלי, הוא חייב לי סכום עצום של כסף שאין לו וגם לא יהיה לו, לכן החלטתי לסיים את חייו בצורה זאת שיהיה לי לפחות עונג מזה" - אמר וליקק את שפתיו הפטומות.

"אווה" - אמר פתאום הצדיק ועבר נושא. "מי הילד הזה?" שאל בחיבה גלויה והחווה על ה'שייגעץ' הקטן שישב במרכבה. "זה בני איזידור" - ענה הפריץ בגאווה. "ילד חן, ילד חן" - אמר הצדיק בהתפעלות לתמימה התלמידים שעמדו בסמוך. "לא רק זה", הוסיף הפריץ בהדגשה, "הוא גם חכם וחריף, כל מזויו מתפעלים מתפסתו המהירה וכשרונותיו המזהירים, ואומרים שבעתיד הוא יפאר את שולחן הכבוד באונברסיטאות הנחשבות".

"פשש" ... נענה הצדיק בהתפעלות, הוא ניגש לילד חיבקו ונשקו על מצחו, "ניכר עליי שגדל בבית חשוב כמו אדוני" - הוא הוסיף ונשק לילד שהופתע מפרץ הקירבה שזכה מהרבינו ההדוד. גם ליבו של הפריץ נמס מאושר בראותו את כל החיבה שרוחש הצדיק לבנו מחמדו.

"אך חושב אני" - הוסיף הצדיק ואמר כממתק סוד לפריץ, "למען נפשו הענוגה והרכה של בנך היקר, אין ראוי שיראה מראות כאלו, הלא אלו יכולים להיחרט במוחו ולצרוב את ליבו העדין. עוזב את היהודי ושחרר אותו לנפשו".

הפריץ שכבר היה מלא על גדות מקרבתו הצדיק לא יכל לסרב. היהודי האומלל שחייו ניתנו לשלל נפל לידי הצדיק שפניו האירו באור יקרות משמחת פדיון שבוים, הוא והכניסו לביתו נותן לפניו מאכל ומשקה להחיות את נפשו שכמעט פרחו מגופו. אחר זאת חזר הצדיק לביהמ"ד להתפלל תפילת קבלת שבת.

והנה הצדיק שקוע בשרעפיו ועדיין אינו מתחיל להתפלל. "פה", חלפה מחשבה בלבו: "פה שנשק לגוי ערל יפתח ויאמר 'לכו נרננה לה'! היתכן הדבר". אך אחר כמה רגעים נמלך ואמר: "הרי גם כלבים אומרים לכו נרננה, - באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו", א"כ גם אני ביכולת". ובשלהבת אש קודש פתח בתפילתו.

אומר היה היסוד העבודה ז"ע: "די מעשה איז גוט צו געדענקען, עס קען צו-ניץ קומען פאר יעדעם איינעם"...

עבודת הצדיקים הגדולים

היא מנוהלת עפ"י רצון הרוכב, ולמדרגה כזו של ביטול במציאות הגיעו האבות הקדושים שאלה היה להם כלל רצון עצמי אלא כל הנהגתם היה אך ורק לפי רצון הבורא. **"ומכיון** שאצלם מאיר אור אין סוף ב"ה וההשגה שאין עוד מלבדו בבירור גדול כל כך, הם בטלים כליל להשי"ת ונכללים באורו, ולכן לא רק הם, אלא כל אשר להם, והיינו כל הצטרותם וכל רכושם הכל הוא בתכלית הביטול להשי"ת כי כל מה שהם צריכים הוא רק בשביל רצון הבורא כי אין להם רצון עצמי כלל".

"אכן, מדרגה זו גבוהה ונעלית היא עד למאד, ואפי' קשה לשאר בני אדם להשיג ולדבר על מדרגה זו, ולכן יבאר לנו הרבי שאף שאר הצדיקים יש להם איזה שייכות לעולם האצילות".

"אך מי ששורש נשמתו קטן מהכיל עבודה תמה זו ליבטל וליכלל באורו יתברך בעבודתו בקביעות רק לפרקים ועתים שהם עת רצון למעלה וכמו בתפילת שמונה עשרה שהיא באצילות ובפרט בהשתחוות שבה של השתחוותה היא בבחינת אצילות [כמוש"כ בפרי עץ חיים בקבלת שבת] כי היא ענין ביטול באורו יתברך להיות חשיב קמיה כלל ממש אזי גם כן עיקר קביעות נשמתם הוא בעולם הבריאה [רק לפרקים בעת רצון תעלה נשמתו לאצילות בבחינת מיין נוקבין כידוע ליוע"צ ח"ן]".

פנחס'ל נענר ממחשבתו, וכמו שב מעולמות עליונים, ושאלתו בפיו. "למעשה, מה עלינו לקחת לעצמנו מפרק נכבד כזה שמדבר על עולמות ומושגים גבוהים, ואף גם זה מדובר על השכר דלעתיד. שאלתי, מה עלי ללמוד מזה לעבודת השי"ת כעת, לפי מדרגתי".

"פה שאלתי", נהנה ר' לייב משאלתו של פנחס'ל ואומר, "אכן כל מה שאנו לומדים ושואבים מבאר המים, אינו רק ללימוד בעלמא, אלא לדעת את המעשה אשר יעשון, ואכן זה מה שהרבי הולך ומבאר כעת".

"כי כבר נתבאר לנו לעיל שהשכר של הנשמה דלעתיד, הנהנין מזיו השכינה, היא ההארה שנתהווית ע"י התורה ומצוות של כל נשמה. וכפי שדרש הרבי זאת על המאמר שכן מצווה מצווה, שהשכר מצווה - היא המצווה עצמה. ולכן יתבונן האדם, שהתורה ומצוות שהוא מקיים, יהיו באופן שהם עולים למעלה ומתייחדים עם העשר ספירות של העולם ששם שייכת מדרגתו שלו בהתאם להאבה ויראה שלו".

"אבל ידוע, שהמקיים תורה ומצוות ללא דחילו ורחימו, אין להם חלילה עליה, והם נשארים למטה. כפי הידוע מסיפור הבעש"ט שלא נכנס לאיזה בית מדרש מחמת שהיה "מלא" בתורה ומצוות, דהיינו, שהם לא עלו למעלה מכיון שהיו ללא דחילו ורחימו. ולכן, המוסר והשכל שיש לנו, וכפי שחריב לנו הרבי זאת בהמשך הוא לקיים את מצוות ה' בהתעוררות דליבא ודחילו ורחימו כראוי, אמר כן יהי רצון".

הארה

הצדיקים הגדולים שהם עובדים את השם בביטול גמור בבחינת "מרכבה לשכינה" הם זוכים להתעלות לעולם האצילות ששם הוא ענין הביטול המוחלט להשי"ת. אמנם מי ששורש נשמתו קטן מהכיל, ישתדל עכ"פ לפי מדרגתו לעבוד את השם בדחילו ורחימו ולהעלותו למעלה, להתאחד עם אור אין סוף ב"ה.

ר' לייב פסע לאחוריו לאיטו כאשר ראשו וכל גופו כפופים בהכנעה כמי שנפרד מפני המלך, ופנחס'ל שמציץ מן הצד אל תוך הסידור העבה שחפון בין ידי, רואה שר' לייב נפרד עתה מ"עולם האצילות" ואט אט מתחיל לירד בחזרה עד לעולם שלנו, הוא מבטל על ר' לייב ומחשבה חולפת במוחו, איך יכול להיות לבן-אנוש איזו שייכות עם עולם האצילות?

"כפי שכבר למדנו, עולם האצילות לרוב מעלתו ומכיון ששם הוא דעתו וחכמתו של אין סוף ב"ה, שהוא אחד עם אין סוף עצמו, אם כך לא שייך לשום נברא להשיג איזו השגה בעולם האצילות, כי מעוצם האור אין סוף אשר מתגלה שם הרי כל מי שהוא באצילות הרי הוא מתבטל במציאות וחוזר לשורשו לבחינת אלוקות ששם הוא שורש כל הנבראים".

"לכן כל השגת הנבראים יכול להתחיל רק מעולם הבריאה ולמטה שמשם כבר נתגלה אור אין סוף ב"ה במידה מצומצמת - שיוכלו הנבראים להשיג".

"ובכל זאת, הרי ידענו שיש כן איזה מושג אצל הצדיקים הגדולים אשר כן נתדבקו באצילות. וכן לפי מה שנתבאר לנו שתכלית הדיקויות לאור אין סוף ב"ה נמדד במידת הביטול אליו ית', כי מי שהוא עדיין בגדר 'נברא', דהיינו שעדיין יש לו איזה שייכות לישות עצמית - אשר צריכה להתבטל אל השי"ת, ולכן הוא אינו יכול לעלות לעולם האצילות. אבל כן יש בחינה אצל צדיקים גדולים אשר עובדים את השי"ת בביטול מוחלט שהוא ביטול בעצם, והם כן שייכים לעולם האצילות כי אכן תכלית עולם האצילות הוא ביטול לאין סוף ב"ה".

"והסיבה ש"הצדיקים הגדולים" כן שייכים לעולם האצילות, יתבאר כאשר נבין את החילוק בין ההשגה שיש בעולם האצילות לבין ההשגה שיש בעולם הבריאה, כי בעולם הבריאה - כפי שנתבאר לעיל מקנת שם אימא עילאה שזה בחינת בינה, ולכן, עבודת הדחילו ורחימו שבעולם הבריאה, והשגת האלוקות שם היא ע"י התבוננות שכלית, מה שאין כן בעולם האצילות אשר שם מאיר בחינת חכמה, שזהו השגה בבחינת 'ראיה' ולא השגה ע"י התבוננות, ולכן, אמנם לא שייך שם שום השגה שכלית כפי שנתבאר, אבל מי שכן משיג את ההארה של אור אין סוף ב"ה דאצילות, זהו השגה באופן של ראייה, ולכן הביטול אל אין סוף ב"ה הוא ביטול מוחלט, אשר הוא תוצאה של השגה כזו".

"לכן הוא מדור לצדיקים הגדולים שעבודתם היא למעלה מעלה אפילו מבחינות דחילו ורחימו הנמשכות מן הבינה ודעת בגדולתו יתברך כמו שעולם האצילות הוא למעלה מעלה מבחינת בינה ודעת לשכל נברא אלא עבודתם הייתה בבחינת מרכבה ממש לאין סוף ב"ה וליבטל אליו במציאות ולהכלל באורו יתברך הם וכל אשר להם ע"י קיום התורה והמצוות ע"ד שאמרו האבות הן הן המרכבה והיינו לפי שכל ימיהם היתה זאת עבודתם".

"כפי שכבר הזכרנו רבות", מרחיב ר' לייב כאשר הוא מצטרף גם כן אל השיח, "יש כמה מדרגות במדרגת הביטול. יש אופן של ביטול שזה כמו עבד שבוטל אל אדונו, שאמנם יש לו רצונות עצמיים אך הוא מבוטל תמיד אל רצון האדון. ביטול כזה, הגם שזה ביטול גמור אך אין זה ביטול במציאות, כי העבד יש לו מציאות בפני עצמה שהוא צריך לבטלה".

"לעומת זה, ביטול של מרכבה לרוכב, הוא ביטול בעצם, כי למרכבה אין שום רצון עצמי ובדרך ממילא

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגלילין

ידידנו הנכבד

הרה"ח ר' יוסף יהודה לייבוש ב"ן שליט"א

לרגל נישואי בנו

הכה"ח אברהם יהושע העשיל נ"י

למזל טוב ובשעט"מ

ויה"ר שיהא הבנין עדי עד

ויראה מכל יוצ"ח

רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד

הרה"ח ר' יצחק אייזיק ווייס שליט"א

לרגל נישואי הנכדה

בת לבנו הר"ר יואל ה"ו

למזל טוב ובשעט"מ

ויה"ר שיהא הבנין עדי עד

ויראה מכל יוצ"ח

רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד

הרה"ג ר' מרדכי אורי אנגלמן שליט"א

לרגל נישואי בנו הכה"ח חיים שלמה נ"י

ויה"ר שיהא הבנין עדי עד

ויראה מכל יוצ"ח

רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר

ידידנו הנכבד

הרה"ג ר' יעקב יהושע

ענגלאנדער שליט"א

ר"י לומדי תורה מחנכתא בעליא

לרגל נישואי בתו למזל טוב ובשעט"מ

ויה"ר שיהא הבנין עדי עד ויראה מכל יוצ"ח

רוב נחת דקדושה וכט"ס אב"ר